

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

З КНИГОЮ У МАЙБУТНЄ!

*Не втамувати спрагу
пізнання тому,
хто закохався у читання*

Методичні поради
до Всеукраїнського тижня дитячого читання — 2016

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

*Не втамувати спрагу
пізнання толу,
хто закохався у читання*

Методичні поради
до Всеукраїнського тижня дитячого читання — 2017

ББК 78.387.4

Н 38

УДК 027.625

Матеріал підготувала Осадча Ю.В.
Літературний редактор Зеленська В.В.
Відповідальна за випуск Гордієнко А.І.

Не втамувати спрагу пізнання тому, хто закохався у читання : метод. поради до Всеукраїнського тижня дитячого читання / авт.-уклад. Ю.В. Осадча. — Київ, 2017. — 33 с.

Методичні поради, рекомендовані працівникам дитячих і шкільних бібліотек на допомогу у проведенні Всеукраїнського тижня дитячого читання 2017 р. У додатках надані розробки заходів, що сприятимуть популяризації книги і читання для дітей, а також список допоміжної літератури.

С

вята — невід’ємна частина нашого життя, світла і радісна. Важко назвати серед них ті, які б не відзначалися у бібліотеках для дітей. Разом із бібліотекарями читачі святкують Новий Рік і 8 Березня, Різдво і Великдень, День захисту дітей і День знань та багато-багато інших, але серед них є одне особливе як за формою, так і за змістом свято із традиціями кількох десятиліть — Всеукраїнський тиждень дитячого читання. Це свято знайомства дитини з книгою, час активного спілкування дітей між собою, реклама власної продукції для письменників, видавців, художників, традиційні та інноваційні заходи популяризації дитячої книги, які пропонують бібліотекарі для читачів.

При плануванні заходів Тижня–2017 рекомендуємо звернути увагу на творчість письменників-ювілярів, книги-ювіляри та новинки дитячої літератури, а також на події, які відзначатимуться на державному рівні: Рік 100-ліття української революції, Рік німецької мови в Україні, Рік Японії в Україні, Рік туризму, оголошений ООН.

При підготовці заходів пропонуємо взяти за основу наступну програму проведення Тижня.

Урочисте відкриття Всеукраїнського тижня дитячого читання традиційно проходить у вигляді театралізованого свята, при цьому добре було б розпочати саме із знайомства дітей-читачів із тими заходами, які чекатимуть на них протягом книжкових іменин. Це можуть зробити літературні герої — учасники свята у вигляді повідомлень, відеопрезентацій, запрошень на різні заходи. До речі, відбуватимуться флешмоби, які будуть популяризувати читання серед своїх однолітків, а також «бібліотечні візити», або «десанти» у дитячі садочки, будинки дитячої творчості тощо.

Другий день радимо присвятити новим книгам української дитячої літератури. Презентацію новинок можна провести у вигляді «Книжкового кафе» — стилізувати розповідь про них під справжнє меню, пропонуючи при цьому книги на різний «смак» (від найпростіших до вишуканих «страв») та вигляд (друковану, аудіо- та електронну книгу). Гарним додатком до такого заходу будуть наочні форми популяризації літератури: бібліотечні плакати, тематичні полиці, книжкові виставки. Враховуючи вік та смаки юних читачів, радимо оформити тематичні полиці і книжкові виставки: для дошкільників «Книжки — на смак і на зуб!»; для читачів-учнів 1-4 кл. «У гаю-гаю казки блукають, старі

і нові», «Нові острови у книжкових морях» «Книги — супер, читати — круто!!!»; для читачів-учнів 5-7 кл. «Я читаю про... А ти?»; для читачів-учнів 8-9 кл. «Я у форматі 3D: сучасна підліткова література» (додаток 1).

Звернутися до золотої полицки дитячої літератури, пригадати добре знайомі або призабуті імена й книжки можна протягом двох наступних, так званих, умовно ювілейних днів (список книжок-ювілярів для різних вікових категорій див. додаток 2). Пріоритетними формами зустрічі книги і читача можуть бути бліцтурніри, квести, вікторини, літературні лото, пазли, «Поле чудес» та інші ігрові форми роботи. Конкурс «Пантомімо-байок» до 190-річчя від дня народження Леоніда Глібова, літературна гра «Шарль-Квест-Перро» (додаток 3), відеогайдайка «МультиКазка» для читачів молодшого шкільного віку будуть не лише захоплюючими, але й пізнавальними. Для книг-ювілярів 2017 року у один із днів Тижня бібліотеку радимо перетворити у літературний музей. Тій або іншій книзі присвятити стенд із цікавими фактами про твір та письменника, оформити тематичну полицю із різними виданнями, запропонувати читачам відеогодину екранізації книги-ювіляра. Такий захід можна провести для читачів усіх вікових категорій.

Наступні дні Тижня логічно зробити тематичними. У виборі тем знову звернемося до ювілейних і пам'ятних дат, новинок літератури, враховуючи інтереси дітей. Читачів 1-4 класів зацікавить гумористичний конкурс «Найкращий півень» (до року Півня за східним календарем), для середнього шкільного віку рекомендуємо цикл заходів «Мій найкращий друг — собака» (додаток 4), для читачів старшого шкільного віку — вечір українського романсу «Пісня — це душа...» (додаток 5). Захоплюючим може бути комплексний захід «Бібліотуризм: мандруємо із героями книг», у рамки якого включити літературну подорож «Від Англії та Польщі із Гугуце, Суботиком, Марисею, ще й знаменитою п'ятіркою»: (за творами Е. Блайтон (Англія), С. Вангелі (Молдова), Пауля Мара (Німеччина), М. Конопницької (Польща), фантастичну подорож «Всесвіт української фантастики», історичну подорож «Машина часу? 100 років назад» (до Року української революції 1917-1918 рр.), географічно-пізнавальну подорож «Країна сонця, що сходить» (до Року Японії в Україні).

Всеукраїнський тиждень дитячого читання сьогодні залишається одним із найголовніших свят у бібліотеках для дітей, яке, до речі, не має завершення. Адже усі сім різнобарвних днів бібліотека гостинно зустрічає гостей з однією-єдиною метою — щоб читач, знайшовши книгу, не розлучився з нею протягом усього життя.

Я У ФОРМАТІ 3D

*Книжкова виставка сучасної підліткової літератури
для читачів-учнів 8-9 кл.*

Звернення до читачів.

... Усім вам, хто прагне знайти і зберегти своє «Я», а також гармонійно співіснувати із іншими «Я»...

І. Я (ТИ)

*Ще нічого не сказано
Про потаємне — змістовно...
Істина — очі зав'язані —
Обходить з келихом повним...*

В. Верба¹

Гридін С. Не такий : повість для підлітків, які шукають себе / С. Гридін ; іл. Н. Гаїда ; фото обкл. L. Yolanda ; дизайн обкл. Н. Гаїдучик. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 175 с. : іл. — (Майже дорослі).

Сабітова Д. Три твої імені : роман / Д. Сабітова ; з рос. пер. К. Міхалішина. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 188, [2] с.

Сайко О. Кав'ярня на розі / О. Сайко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 172 с. — (Майже дорослі).

Слоньовська О. Дівчинка на кулі : роман / О. Слоньовська ; дизайнер обкл. Л. Іволга. — Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. — 397 с.

Старк У. Диваки і зануди : роман / Ульф Старк ; пер. зі швед. Г. Кирпа ; обкл. К. Садовшук. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 156, [1] с.

¹ Криниця: зб. поетич. та прозових творів. — Бровари, 1992. — С.78

II. Я + ТИ

*Тобою тужу, дихаю тобою,
Радію – і, радіючи, мовчу.
І щем, що весь пронизаний любов'ю,
Зливається із шепотом дощу.*

М. Кіяновська²

Вілсон Д. Дівчата закохані : [повість] / Джаклін Вілсон ; пер. В. Чернишенка ; іл. Г. Осадко ; обкл. Р. Крамара. — Тернопіль : Навчальна книга—Богдан, 2013. — 189 с. : іл. — (Дівчатка Джаклін).

Гагеруп К. Маркус і Сігмунд. Кн. 4 / Клаус Гагеруп ; пер. з норвез. Г. Кирпи ; обкл. С. Єрко. — Вінниця : Теза, 2015. — 281, [1] с. — На обкл. і титулі авт. не зазнач.

Корнієнко Т. Недоторка : психолог. казка / Т. Корнієнко ; пер. з рос. І. Андрусця ; іл. В. Борігард ; обкл. К. Рожко. — Київ : Час майстрів, 2015. — 103 с. : іл. — (Рекомендуємо прочитати. Перше кохання).

Ровелл Р. Елеанор і Парк / Рейнбоу Ровелл ; пер. з англ. Світлани Колесник. — Харків : Віват, 2016. — 432 с.

Роздобудько І. Арсен : повість / І. Роздобудько. — К. : Грані-Т, 2012. — 220 с.

Шоколадні вірші про кохання / упоряд. М. Савка ; іл. Н. Каламєєць. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. — 57 с. : іл.

² Багацька Л. Шоколадні вірші для підлітків // ЛітАкцент. — 2012. — 15 берез. — Режим доступу: URL:<http://litakcent.com/2012/03/15/shokoladni-virshi-dlja-pidlitkiv/>. (дата звернення 17.01.2017). — Заголовок з екрану

III. Я (ТИ) і ВОНИ

*Стоїмо тепер – група над прірвою.
Вже назад не повернемось ми.
У дитинства сторінки розірвані,
І ми – хоч-не-хоч – стали людьми.*

Оля Стасюк³.

Гридін С. Незрозумілі: повість / С. Гридін. — Київ : Академвидав, 2016. — 128 с.

Мацко І. Перехідний вік... моєї мами : повість / І. Мацко. — Київ: ВЦ «Академія», 2016. — 128 с.

Луцевська О. Інший дім / О. Луцевська ; обкл. Н. Гайдучика. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 119 с. — (Майже дорослі).

Сайко О. Новенька та інші історії / О. Сайко ; іл. Н. Гайди. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. — 185 с. : іл. — (Класні історії).

Таунсенд С. Таємний щоденник Адріана Моула : роман / С. Таунсенд ; пер. з англ. А. Сагана ; обкл. Н. Гайди. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. — 233 с. : 1 портр. — (Майже дорослі).

³ Стасюк О. Вклонюся небу. — Вінниця, 2013. — С. 122

КНИГИ-ЮВІЛЯРИ 2017 РОКУ

Для дошкільників та читачів 1-4 кл.

- 45 р. — М. Стельмах «Літо – літечко»
 40 р. — А. Костецький
 «Все про мене»
 50 р. — Л. Письменна
 «Жар – пташенята»
 50 р. — М. Сингаївський
 «Метелик у портфелі»
 50 р. — Б. Чайковський
 «Капітан Морський Вузол»
 60 р. — П. Воронько
 «Казка про Чугайстра»
 60 р. — П. Глазовий
 «Пушок і Дружок»
 80 р. — Н. Забіла «Веснянка»
 80 р. — О. Іваненко
 «Джмелик»
 95 р. — К. Чуковський
 «Мийдодир», «Тарганисько»
 100 р. — К. Чуковський
 «Крокодил»
 115 р. — Б. Поттер
 «Кролик Пітер»
 120 р. — Д. Мамін-Сібіряк
 «Оленчині казки»
 130 р. — А. Чехов «Каштанка»
 180 р. — О. Пушкін
 «Казка про царя Салтана»
 180 р. — Г. Андерсен
 «Нове вбрання короля»
 190 р. — В. Гауф «Карлик Ніс»
 205 р. — Брати Грїмм
 «Дитячі і сімейні казки»
 320 р. — Шарль Перро
 «Казки матінки Гуски»

Для читачів 5-9 кл.

- 60 р. — І. Єфремов
 «Туманність Андромеди»
 65 р. — О. Гончар
 «Таврія»
 65 р. — Е. Хемінгуей
 «Старий і море»
 75 р. — А. Сент-Екзюпері
 «Маленький Принц»
 80 р. — Д. Толкієн
 «Хоббіт»
 95 р. — Р. Сабатїні
 «Одіссея капітана Блада»
 105 р. — А. Конан-Дойль
 «Загублений світ»
 115 р. — А. Конан-Дойль
 «Собака Баскервілів»
 120 р. — Е. Войнич
 «Овод»
 120 р. — Г. Уельс
 «Людина-невидимка»
 135 р. — М. Твен
 «Принц і жебрак»
 145 р. — Ж. Верн
 «Навколо світу за 80 днів»
 150 р. — Ж. Верн «Діти капітана
 Гранта»
 150 р. — Шарль де Костер
 «Легенда про Уленшпігля»
 155 р. — В. Гюго «Знедолені»
 165 р. — Г. Бічер-Стоу
 «Хатина дядька Тома»
 165 р. — І. Тургєнев «Муму»

ШАРЛЬ-КВЕСТ-ПЕРРО

Літературна гра для читачів-учнів 1-4 класів

Мета гри. Ознайомлення читачів молодшого шкільного віку з казками великого французького казкаря Шарля Перро.

Умови гри. У квесті беруть участь дві команди з однаковою кількістю учасників. Отримавши конверти із маршрутами, команди проходять однакові етапи квесту, але у різній послідовності. Кожний етап відповідає тій чи іншій казці Шарля Перро. Учасники повинні відповісти на запитання, виконати завдання, та отримати за це літеру або склад. У фіналі квесту потрібно скласти назву тієї казки, яка не використовувалася у квесті. Виграє та команда, яка виконає це завдання першою.

Завдання для 1-ої команди: скласти із літер назву казки Ш. Перро «Ріке-Чубчик» (на кожному етапі за правильну відповідь команда отримує 2 літери).

Завдання для 2-ої команди: скласти із складів назву казки Ш. Перро «Ріке-Чубчик» (на кожному етапі за правильну відповідь команда отримує 1 склад).

Маршрут для першої команди.

1. Загубивши кришталевий черевичок
2. по дорозі до бабусі ми зустрічаємо сірого Вовка
3. а потім потрапляємо до зачарованого замку, де усі сплять
4. і знайомимося із незвичайним котом
5. щоб врятувати своїх братів і перемогти людожера

(Попелюшка – Червона Шапочка – Спляча Красуня – Кіт у чоботях — Хлопчик-Мізинчик)

Маршрут для другої команди.

1. Побувавши в королівстві, де усі сплять вже сто років
2. ми опинимося на балу і зустрінемося з прекрасним принцом
3. а потім — у темному лісі разом із сімома братами
4. спіймаємо мишку у замку людожера
5. і допоможемо дівчинці і бабусі перемогти сірого вовка

(Спляча красуня – Попелюшка — Хлопчик-Мізинчик – Кіт у чоботях — Червона Шапочка)

Питання і завдання на маршруті.

Етап «В гостях у Попелюшки».

Музичне оформлення: <https://www.youtube.com/watch?v=7Z8-7yEs714>.

Куточок бібліотеки оформлений як кімната.

Обладнання: віник, відро з водою, ганчірка для витирання пилу

Питання.

Як називала старша сестра Попелюшку? (*Чорногузка*)

Завдання: прибрати кімнату за дві хвилини.

Етап «Йдемо до бабусі» («Червона Шапочка»)

Музичне оформлення:

http://minusovki.mytracklist.com/download_minus-74156.htm

<https://www.youtube.com/watch?v=LSDuwjMjEaQ>

Куточок оформлений як ліс.

Обладнання: маска вовка, червоний капелюшок, окуляри

Питання.

Кому із героїв казки належать речі?

Пиріг і горщик масла (*Червоній Шапочці*)

Ножиці (*Лісорубам*)

Сокира (*Лісорубам*)

Завдання: інсценізувати уривок із казки (на вибір).

Етап. Зустріч із знаменитим Котом («Кіт у Чоботях»)

Музичне оформлення:

<https://www.youtube.com/watch?v=Um6JUBNn9Z8>

Для оформлення куточку можна використати ілюстрації та малюнки на тему казки⁴.

Обладнання: чоботи і черевики із різних пар

Питання:

Що отримав син мірошника завдяки Котові у чоботях?

(*Титул, повагу короля, замок, багатство, любов принцеси*)

Завдання: підібрати пари чобіт.

⁴ Те ж саме стосується і наступних етапів.

Етап. Маленький, але кмітливий («Хлопчик-Мізинчик»)

Музичне оформлення:

https://www.youtube.com/watch?v=8yIeIS_6Ui0

(1.17.28 – до кінця)

Для оформлення куточку можна використати ілюстрації та малюнки на тему казки.

Обладнання: маленька лялька

Питання.

Чому Хлопчик-Мізинчик не зміг одразу привести братів додому, коли батьки вдруге залишили їх у лісі? *(Тому що птахи склювали крихти, які він кидав по дорозі).*

Завдання: гра «Музичні пошуки». Учасники гри повинні знайти ляльку, яку заховав бібліотекар. Під час пошуків звучить музика: чим ближче до мети, тим гучніше, і навпаки.

Етап. А що там, у замку? («Спляча красуня»)

Музичне оформлення:

<https://www.youtube.com/watch?v=Cjdj5JmjdGo>

Питання: Що означають у казці цифри 8, 18 і 100?

(8 — кількість чарівниць, які прийшли до принцеси; 18 – вік, коли принцеса вкололася веретеном; 100 — час, на який вона заснула разом із іншими мешканцями замку).

Завдання: розповісти казку від імені одного із героїв (на вибір).

Фінал. Нагородження команди-переможниці.

ДРУЗІ, ЯКІ З НАМИ ПОРУЧ

Матеріали до тематичного дня Тижня
для читачі-учнів 5-7 класів

Додаток 4.1

НАЙКРАЩЕ, ЩО Є У ЛЮДИНИ — ЦЕ СОБАКА...

Книжкова виставка

*По твоєму ставленню до собаки я
дізнаюся, що ти за людина.*

А. Боссе⁵

І. Білий Бім, Каштанка, Муму: класика жанру

*Собака — єдина істота на світі,
яка любить тебе більше, ніж себе.*

Джош Біллінгс⁶.

Купрін О. Білий пудель : оповідання / О. Купрін ; пер. з рос. Д. Бобирия; мал. О. Якутович. — Київ : Веселка, 1980. — 48 с. : іл.

Лондон Д. Біле ікло ; Поклик предків ; Жага до життя ; Смок та Малюк / Д. Лондон ; пер. І. Базилянська ; іл. Є. Житника, Ю. Чурсина ; іл. на обкл. М. Гец. — Харків : Школа, 2015. — 650, [1] с. : іл. — (Золота серія «Бібліотека пригод»).

Найт Е. Лессі повертається додому / Е. Найт ; іл. Н. Ярової ; пер. з англ. А. Сагана. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 298 с. : іл. — (Чотири лапи).

Тургенєв І. Муму : розказ / І. Тургенєв; рис. О. Якутович. — Київ : Веселка, 1981. — 39 с. : іл.

Троєпольський Г. Білий Бім Чорне вухо : повість / Г. Троєпольський; з рос. пер. В. Білова ; обкл. та іл. В. Дунаєвої. — Київ : Школа, 2008. — 255 с. : іл. — (Дитячий світовий бестселер).

Чехов А. Каштанка : розказ / А. Чехов ; рис. Д. Кардовського. — Переизд. — М. : Дет. лит., 1975. — 48 с. : іл. — (Шкільна бібліотека. Для початкової школи).

Чорний С. Щоденник Фокса Міккі / С. Чорний ; пер. з рос. М. Савка ; худож. Н. Ярова. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 117 с. : іл. — (Чотири лапи).

5 Цитати про собак // Режим доступу: URL: http://pro-status.com.ua/citaty/3/350_3.php (дата звернення 17.01.2017). — Заголовок з екрану

6 Морозенко М. Найвірніші. — К., 2015. — С.280

II. Скарб — не друг, а друг — скарб: забуті книжки

Собака такий відданий, що навіть не віриш у те, що людина заслуговує такої відданості.

Ілля Ільф⁷

Дубов М. Небо з макове зерня : повість / М. Дубов ; пер. з рос. В. Білова ; мал. В. Малинка. — Київ : Веселка, 1971. — 178 с. : іл.

Казаков Ю. Арктур — гончий пес / Ю. Казаков ; худож. Н. Строганова, М. Алексеев. — М. : Сов. Россия, 1980. — 87 с. : іл.

Курвинен Й. Овчарка Рой; Овчарка Рой и девятый «В» : повісти / Й. Курвинен ; рис. Г. Валька. — М. : Дет. лит, 1984. — 254 с. : іл. — (Шк. б-ка).

Моуэт Ф. Собака, которая не хотела быть просто собакой : повесть / Ф. Моуэт ; пер. с англ. К. Вальдмана ; рис. С. Острова. — Л : Дет. л-ра, 1981. — 302 с. : іл.

Сергиенко К. До свидания, овраг : повесть о бездомных собаках / К. Сергиенко ; худож. А. Костин. — Москва : Дет. л-ра, 1979. — 63 с. : іл.

Фекете И. Репейка : пер. с венг. / И. Фекете ; худож. Г. Акулов. — Москва : Дет. лит, 1990. — 335 с. : іл.

Чапек К. Казки для Дарочки / К. Чапек ; пер. з чес. П. Козлянюка ; худож. Й. Чапек, К. Чапек. — Київ : Веселка, 1986. — 38 с. : іл.

III. Знайомтеся: чотири лапи, ще й хвіст! Нові книжки

По суті, у собак безумовно є те, що ми називаємо душею.

Р. Амудсен⁸

Авіжіус Й. Пригоди та походеньки Барда / Й. Авіжіус ; пер. із лит. Д. Чердниченко ; іл. І. Ключковської. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2009. — 350 с. : іл. — (Чотири лапи).

Морозенко М. Найвірніші : історії про собак / М. Морозенко ; іл. О. Воронкової. — Київ : Вид. група КМ-БУКС, 2016. — 285 с. : іл. — (Всеволод Нестайко радить прочитати).

Стронг Д. Ракета на чотирьох лапах і ракета на чотирьох лапах повертається / Д. Стронг ; іл. М. Паленка; з англ. пер. В. Морозов. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2005. — 192 с. : іл.

⁷ Там же.

⁸ Там же.

Терен В. Найд : повість / В. Терен ; мал. Т. Юрченко. — К. : Веселка, 2010. — 61 с. : іл. — (Укр. дитині).

Шефер Б. Кіра й таємниця бублика, або Формування характеру за сім кроків / Б. Шефер ; з ним пер. Н. Іваничук ; іл. М. Шутурми. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 229 с. : іл. — (Чотири лапи)

Додаток 4.2

СЛІДИ НА СТОРІНКАХ КНИГ

Матеріали до презентації

Вступ. Дорогі друзі! Ті щасливіці, які мають собаку, впевнені, що найкращого, найвідданішого друга, ніж їхній чотирилапий, просто не існує на світі. Усім відомі історії Білого Біма, Каштанки, Хатіко, Муму, але сьогодні ми хочемо розповісти про тих літературних собак, яким менше пощастило із читачською любов'ю. Вони — це герої нових або незаслужено забутих книг. І відкриває нашу презентацію...

Висвічується обкладинка повісті Віктора Терена «Найд». <http://ukramnytsi.com.ua/p252177627-najd-avtor-vktor.html>

1-й ведучий. Маленький пес народився у горах Кавказу. Маги вчила його триматися подалі від людей, батько-вівчар навпаки стверджував, що з людьми можна дружити. Хто з них мав рацію — песик пересвідчився на власному досвіді, коли долею випадку опинився в Україні і зазнав багато пригод...

Висвічується портрет Віктора Терена.

Віктор Терен відомий юним українцям як автор повістей та оповідань «Хлопчик із Планети «Ч», «Брати», «Костюмчик до осені», «Горобчик». Його рудий пес Найд та Кіт-ясновидець стали реальними прототипами, ба, навіть співавторами нової книги. «Мені згадуються відомі слова французького письменника Антуана Сент-Екзюпері, які ви теж давно знаєте: «Ми відповідаємо за тих, кого приручили». Але Найд допоміг мені зробити одне цікаве відкриття: вони, наші чотирилапі друзі, також за нас відповідають!».

2-й ведучий. Собаки здавна були поруч із людьми. Зараз нам відомі безліч їхніх професій. І одна з найдавніших — пасти овець. Навіть існує жартівливий вислів: «Пастух — це двонога тварина, що допомагає собаці стерегти овець». Отже, наступним нашим героєм буде представник вівчарської породи пумі.

Висвічується обкладинка повісті І. Фекете «Репейка»
<https://www.livelib.ru/book/1000718319-repejka-ishtvan-fekete>

Народитися для того, щоб пасти овець — і стати зіркою цирку, допомогти виявити злочинців — та отримати за це нагороду, знаходити і втрачати друзів, пройти-проїхати пів-Угорщини — і врешті повернутися додому, — чи не багато випало на долю веселому і розумному цуценяті? Яке, де б воно не було, почує вівчарський дзвоник — і розшукає свою отару...

Прочитати книгу можна тут:

http://royallib.com/book/fekete_ishtvan/repeyka.html

1-й ведучий. Відомо, що собака володіє вражаючим чуттям: де б він не був, хоч за тисячі кілометрів, обов'язково повернеться додому. Це доведе і наша наступна героїня...

Висвічується обкладинка книги Е. Найта «Лессі повертається додому»

<http://starylev.com.ua/lessi-povertayetsya-dodomu>

Кажуть, що єдину любов можна купити за гроші — це собаку. Йоркширський хлопчик Джо був щасливий, адже мав вірного друга, найкращу у всьому селищі коллі Лессі... Проте його батькам, як би вони не любили Лессі, довелося її продати: опинившись у скруті, родина не може утримувати ще й собаку, а за породисту і доглянуту тварину можна отримати багато грошей... Як і коли повернеться додому віддана Лессі, щоб зустріти біля школи малого господаря, — дізнаєтеся із книги Еріка Найта. Також можна подивитися серіал за мотивами книги.

Серіал «Історія Лессі, фільм 1-й»: <https://www.youtube.com/watch?v=4tBrgRLS0s>

2-й ведучий. Хто для собаки ми? Люди, звісно, відповідь хазяїн. А от лабрадор Трісон вважає своїх господарів підопічними. Тому що працює поводителем у сліпих людей... Він — їхні очі. І якщо треба подарувати веселку сліпому Сашкові, Трісон це зробить...

*Висвічується обкладинка повісті М. Самарського «Веселка для друга»
(«Радуга для друга»)*

http://loveread.ec/read_book.php?id=15739&p=1

Буктрейлер за книгою:

<https://www.youtube.com/watch?v=vvCroj8MehM>

Книгу, написану від імені лабрадора Трісона, можна прочитати тут: <http://fibusta.is/b/181577/read>

1-й ведучий. Як бачимо, люди і собаки, незважаючи на щире дружбу, на деякі явища та події, дивляться зазвичай по-різному. До думок наших улюбленців варто прислухатися. Ми вважаємо, що господар виховує собаку. А собака

Пес твердо впевнений, що саме він дуже добре виховав свою господарку. Як саме, дізнаєтесь, прочитавши однойменну книгу Даніеля Пеннака.

Висвічується обкладинка повісті Д. Пеннака «Собака Пес»
<http://audiobook-online.com/wp-content/uploads/2014/12/folder.jpg>

Книжку можна прочитати: <http://fibusta.is/b/107208>

... І прослухати: http://audiobook-online.com/?page_id=47474

2-й ведучий. І знову – книга від імені собаки! А ви і досі вважаєте, що собака не вмє писати! Ба ні — фокс Міккі вмє і писати (коли затисне олівець у зубах), і читати (великими друкованими літерами), і — найголовніше! — думати. Бо скільки незрозумілого у цьому людському світі!

Висвічується обкладинка повісті С. Чорного «Щоденник фокса Міккі»
<https://www.booklya.ua/book/schodennik-foksa-m-kk-71415/photo-171524/>

Слід зазначити, що Міккі, як і Найд, мав свого прототипа: так звали маленького фокса, який жив у поета Саши Чорного. І помер разом із ним...

Висвічується портрет письменника
http://blogproekt89.blogspot.com/2013/09/blog-post_12.html

1-й ведучий. Собаки – вірні друзі не лише для людей. А навіть... для котів. Не вірите? Мовляв, давно уже увійшло у приказку — живуть, як кішка з собакою. А от у відданого і благородного Мартіна склалися найкращі стосунки аж із трьома котами. Бо на їх долю випали неймовірні пригоди: усі четверо потрапили у події роману Олександра Дюма «Три мушкетери» і... змінили сюжет! Про це дізнаєтесь, прочитавши...

Висвічується обкладинка книги О. Малишкіної
«Брысь, или Один за всех и все за одного!»

<http://fibusta.is/b/427268>

та ілюстрації повісті

https://vk.com/photo-123751581_428993119

https://vk.com/photo-123751581_428993119

https://vk.com/photo-123751581_428993119

2-й ведучий. Героями наступного сюжету будуть собаки, яких дехто зневажливо називає дворнягами. Вони теж живуть, якщо не з нами, то поруч. У

них, завжди голодних та безпритульних, є лише яр на околиці міста... Вони горді. Вони нікому не скаржаться на свою долю. Вони прославляють волю. Але, якщо зазирнути їм в очі (у душу!), можна побачити нездійсненну мрію... Мрію мати свою Людину.

Висвічується обкладинка книги

К. Сергієнка «До свідання, овраг»

<https://www.livelib.ru/book/1000017780-do-svidaniya-ovrag-konstantin-sergienko>

та ілюстрація

http://img1.labirint.ru/books/501460/scrn_big_03.jpg

Відеоуривок із однойменного мультфільму:

<https://www.youtube.com/watch?v=Q4kZIH0TPIA>

1-й ведучий. Хто врятує безпритульних? Не говоримо лише про собак, бо серед них зустрічаються і дорослі люди, і діти, і ті, хто колись були поруч із дітьми — папуга, кіт, хом'як? Що можуть зробити у жорстокому та байдужому світі прибульці із паралельного світу — Пол, Тер і Гейтс? Чи допоможуть вони хлопчику Хроні та його новому другу — Рексові? Про це можна дізнатися, прочитавши...

Висвічується обкладинка повісті Г. Малік «Злочинці з паралельного світу»

http://znannia.com.ua/product/zlochinci_z_paralel4nogo_svitu_malik_g

та ілюстрації

2-й ведучий. Першого героя нашої презентації звали Найд. Майже так само, як і останнього. Знову ми звернемося до книги про собаку, яку знайшов такий же самий нікому не потрібний Миколка. Точніше, вони знайшли одне одного. І обом стало легше жити на цьому світі, бо чи є у ньому щось краще, як не лапа друга, хай навіть і волохата?

Висвічується обкладинка повісті

М. Павленко «Миколчині історії»

<http://mybook.biz.ua/?mode=book&id=150615>

1-й ведучий. Дорогі друзі! Сподіваємося, що ця презентація була для вас цікавою та пізнавальною. Як кожна собака чекає на свого друга-господаря, так і кожна книга про собак бажає, щоб ви її прочитали і подружилися із її героями.

В ДЕСЯТКУ!

Літературна гра для юних ерудитів

Мета гри. Популяризувати серед читачів художню та науково-популярну літературу про собак.

Умови. У грі беруть участь 2 команди. Учасники по черзі відповідають на запитання кожного туру. За правильну відповідь команді нараховується 10 балів, за неправильну — знімається 10 балів (якщо відповідь була неправильною з самого початку, то відлік балів йде у зворотному напрямі: — 10, — 20, і т.д.). Виграє та команда, яка набере більшу кількість балів.

Тур перший. Гра «Вгадай книгу»

1. Українська народна казка, більше відома, як мультфільм під кодовою назвою «Щас спою!» (*«Пес і вовк»*, мультфільм *«Жив собі пес»*)
2. Назвіть книгу і автора, щоб одне слово повторювалося двічі. (*«Лев і собачка»*. Лев Толстой).
3. Яка собака загубилася на вулиці через погану поведінку, зустріла таємничого незнайомця, завела нове, дуже приємне знайомство, стала свідком чудес у решеті, відкрила у собі талант, пережила неспокійну ніч і невдалий дебют у цирку? (А. Чехов. *«Капитанка»*).
4. Вгадати книгу за цитатою:
«— Тобі добре живеться! У тебе все є.
— Так, я живу добре. Що хочу, те й роблю: хочу — гребінцем зачісуюсь, хочу — на телевізорі граю, їм і п'ю, що хочу або на ліжку вилежуюсь.
— А де ж дідусь спить?
— Дідусь там, у кутку, на килимку».
(М. Носов. *«Бобик в гостях у Барбоса»*)
5. Назвіть книгу за ключовими словами: «полювання», «осколок», «чекати», «тітка», «наклеп». (Г. Троспольський. *«Білий Бім Чорне вухо»*)
6. Який пес перетворив трилогію про джур у тетралогію? (Кудлатик, В. Рутківський *«Джури і Кудлатик»*)
7. Назвіть оповідання про собаку-артиста, якого викрали для розбещеного хлопчика. (О. Купрін. *«Білий пудель»*)
8. Дія якого оповідання про собаку відбувається за часів кріпосного права? (І. Тургенєв. *«Муму»*).

-
9. Героями якої повісті сучасної української письменниці є вірні друзі — хлопчик та його собака Найда? (*М. Павленко. «Миколчині історії»*)

Тур другий. Собаки — неголові герої.

1. У якій казці Г.Х. Андерсена собака виконувала роль зберігача скарбів? (*«Кресало»*)
2. Як звали песика мисливця Кульки із книги М. Носова «Пригоди Незнайка та його друзів»? (*Булька*).
3. Куди мандрував песик Тотошка зі своєю господаркою Еллі? (*До Смарагдового міста*).
4. Як звали цуцика, врятованого найзнаменитішими героями В. Нестайка? (*Собакевич*)
5. Як насправді звали собаку Альберг із повісті А. Ліндгрена «Малий і Карлсон»? (*Боббі*).
6. Які собаки жили у родині Лялі Іванової із повісті В. Нестайка «Одиниця з обманом»? (*Пудель Артемон і сенбернар Дейк*).
7. Яку роль виконувала Нен у родині Дарлінгів у повісті Д. Баррі «Пітер Пен»? (*Гляділа за дітьми*).
8. Що носив на лапі чотириногий герой «Пригод Буратіно»? (*Годинник*)
9. Які літери знав собака із роману Ж. Верна «П'ятнадцятирічний капітан»? (*С і В*).
10. Якої породи був собака Димарик із книжки А. Вестлі «Мамо, тато, восьмеро дітей і вантажівка»? (*Такса*)

Тур третій. Змагання юних кінологів.

1. Назвіть породу собаки, яка у перекладі із німецької означає «мокрый», тому що її представники — мисливські собаки — діставали здобич із води. (*Пудель*)
2. Чим зовнішньо собака такса виділяється серед інших порід? (*Невеликий зріст, децю витягнуте тіло, довгі висячі вуха*).
3. Скільки існує різновидностей порід сеттерів? (*Англійський, шотландський та ірландський*).
4. Із якою географічною назвою пов'язана порода собак-водолазів? (*Острів Ньюфаундленд*).
5. Який характер має лабрадор? (*Доброзичливий, із повною відсутністю агресії*).
6. Назвіть Батьківщину собак коллі. (*Шотландія*).

7. Яка порода службових собак здавна використовувалася як помічники пастухів? (*Вівчарка*).
8. До якої підгрупи собак відносяться хаскі, лайка, маламут? (*Іздові собаки*)
9. Яка порода собак була спеціально виведена для полювання на лисиць? (*Фокстер'єр*)
10. Чи правильно називати безпородного собаку метисом? (*Не зовсім. Метис — це собака, яка є результатом схрещування двох породистих собак із чітко визначеними якістьми*).

Додаток 4.4

ЗНАМЕНИТІ СОБАКИ

*Літературна гра «Розумники і розумниці»
за книгою М. Морозенко «Найвірніші»*

Умови гри. У грі можуть брати участь 3 команди по 3 гравця, яким надається на вибір три різні доріжки: зелена, жовта і червона. Зелена доріжка складається з чотирьох етапів, на ній двічі можна відповісти неправильно, жовта — з трьох, але неправильно відповісти можна тільки один раз, червона — з двох, але помилятися не можна. За правильну відповідь на запитання учасникові вручається орден. Гравець, який помилився, має право зіграти блиц, відповівши на 2 запитання ва-банк, але в цьому випадку він виходить з гри до кінця етапу до підбиття підсумків. Оцінює відповіді журі з трьох суддів. У наступний тур виходять ті, хто має найбільшу кількість орденів. У фіналі беруть участь 9 гравців. За підсумками фіналу підраховується загальна кількість орденів.

Перша трійка.

Зелена доріжка.

Яка зірка у сузір'ї Великого Пса є найяскравішою? (*Сиріус*).

Як звали собаку-поштаря? (*Оуні*).

Яку собаку називали «ейнштейном серед собак»? (*Ріко*).

Яку святиню порятував під час Другої світової війни пес Джульбарс? (*Володимирський собор у Києві*).

Жовта доріжка.

Скільки розбійників переміг пес Цезар, захищаючи господаря? (*6*).

Яке місто врятував від епідемії дифтериту хаскі Балта? (*Ном*).

Як звали собаку, яка приносила їжу у концтабір своїм господарям? (*Сільва*).

Червона доріжка.

Якою країною мандрував пес-залізничник? (*Австралією*).

Кому собака допоміг відшукати покликання у житті? (*Флоренс Найтінгейл, першій сестрі милосердя в Англії*).

Друга трійка.

Зелена доріжка.

Як звали собаку, яка дала завойовникам-конкістадорам урок людяності? (*Берсіло*).

Як «заробляв» собака Сєвка хліб для хворої господині? (*Допомагав у порту тягати мішки*).

Що означає кличка собаки «Фідо»? (*Вірний*).

Як звати героя останньої розповіді у книзі Марії Морозенко? (*Тоша*).

Жовта доріжка.

Яке місто врятував собака Сотер у 4 ст. до н.е.? (*Коринф*).

Яку нагороду отримав «хвостатий поліцейський» Боб від королеви Вікторії? (*Золоту медаль*).

Яку першу роль зіграв собака-кіноактор Рін Тін Тін? (*Роль вовка у фільмі «Людина з пекельної річки»*).

Червона доріжка.

Із якою трагічною подією пов'язана історія ньюфауленда Ригеля? (*Загибель «Титаніка»*).

Де відбулася єдина у світі битва людей і собак? (*У селі Легедзине на Черкащині*).

Третя трійка.

Зелена доріжка.

Якої породи був пес, що бився у «поєдинку справедливості» із підступним лицарем? (*Бріар*).

Як перекладається із японської мови кличка «Хатіко»? (*Восьмий*).

Яку нагороду отримала єдина у світі собака-військовополонений? (*Медаль Марії Дікен*).

Де чекала свого господаря, зраджена ним собака Пальма? (*В аеропорту Внуково*).

Жовта доріжка.

Коли полетіли у космос Білка і Стрілка? (*19 серпня 1960 р.*).

У якій країні була вперше відкрита школа собак-поводирів? (*Німеччина*).

Як звали собаку – «Почесну кішку»? (*Джинні*).

Червона доріжка

Якому античному героєві належали Великий і Малий Пси? (*Мисливцю Оріону*).

Коли у місті Сілветрон святкується «день Боббі»? (*15 лютого*).

Фінал.

Зелена доріжка.

Яку породу собак вважають найдавнішою? (*Австралійський пес дінго*).

Що зображено на пам'ятнику сенбернару Баррі? (*Собака, яка рятує дитину*).

Прототипом якого літературного героя став Чорний Шак? (*Собака Баскервілів*).

Якої породи була перша собака-кіноактор? (*Коллі*).

Жовта доріжка.

Королем якого народу став за легендою пес Саур? (*Вікінги*).

Хто і коли мовив: «Вірність вірністю відплачую щедру». (*Англійський король до лорда Уельського, коли подарував йому цуценя*).

Як звали лабрадора, який до останнього приносив своєму господареві їжу? (*Монті*).

Червона доріжка.

Хто описав дружбу безпритульних собак Баммера і Лазаруса? (*Марк Твен*).

Чим прославилася вівчарка Манч? (*Спочатку вона перемогла власну неміч, а потім рятувала людей*).

ФІЛОЛОГІЧНИЙ БЛІЦТУРНІР

Що означають фразеологічні вислови?

1. Собаку з'їсти. (*Стати майстром у будь-якій справі*).
2. І собака не гавкне. (*Дуже тихо*).
3. Вішати всіх собак. (*Безпідставно звинувачувати*).
4. Ганяти собак. (*Нічого не робити, ледарювати*).
5. З собаками не піймати. (*Надійно сховатися*).
6. Зірвався, як собака з цепу. (*Виразити сильні емоції гніву або радості*).
7. Ось, де собака зарита. (*Саме у цьому справжня причина*).
8. Заживе, як на собаці. (*Загойться дуже швидко*).
9. Жити, як кішка с собакою. (*Недружно, у сварках*).
10. Як собака на сіні. (*Такий, що й сам не користується і іншим не дає*).
11. Як собаці муха. (*Дуже мало*).
12. Любить, як собака палицю. (*Зовсім не любить*).

СПИСОК ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Арктур – гончий пес: [телевистава] : за однойменним оповіданням Ю. Казакова / реж. Г. Самойлова: сцен. В. Муштаев; опер. В. Крестовський ; в ролях В. Бочкарьов, Г. Куліков, В. Носик. — [РТР, 1995]. — [Електрон. файл: 50 хв. 21 с.] — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GgIzHfEk1Q8>

Бетховен = Beethoven: за однойменним романом Р. Тайна / реж. Б. Левант, сцен. Э. Джонс, Д. Хьюз; опер. В. Дж. Кемпер ; в ролях Ч. Гродін, Б. Хант, Н. Том, К. Кастіль та ін. — [США, 1991]. — [Електрон. файл: 1 год. 53 хв. 21 с.]. — Режим доступу: <http://multyasha.com/detskie-filmy/1192-bethoven-1992.html>

Білий Бім Чорне вухо = Белый Бим Черное ухо: за однойменною повістю Г. Троепольського: в 2-х сер. / реж. С. Ростоцький, опер. В. Шумський, комп. А. Петров, в ролях В. Тихонов, В. Володимирова, М. Дадико, І. Рижков та ін. — [Кіностудія ім. Горького, 1976]

1 сер.: [Електрон. файл: 1 год. 30 хв.]. — Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=p_Y_48eFy4Y

2 сер.: [Електрон. файл: 1 год. 22 хв. 28 с.]. — Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=56_of4CU58o

Білий пудель = Белый пудель: за однойменним оповіданням О. Купріна / реж. М. Рогаль, В. Шредель; сцен. Г. Гребнер; опер. А. Болтянський; в ролях В. Кольцов (Кутаков), В. Поляков, Н. Гіцерот, О. Антонов та ін. — [Одеська кіностудія, 1955]. — [Електрон. файл: 1 год. 06 хв. 40 с.]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=FUz7DFjvK0>

Каштанка: мультиплікаційний фільм : за однойменним оповіданням А. Чехова / реж. М. Цехановський, сцен. М. Папава, Б. Бродський, аніматори Т. Таранович, В. Лалаянц, В. Котьоночкін, та ін. — [Союзмультфільм, 1952]. — [Електрон. файл: 32 хв. 06 с.]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IxrFvHrLH3Y>

Каштанка: за однойменним оповіданням А. Чехова / реж. Р. Балаян, сцен. В. Говдя, опер. А. Итигілов, в ролях О. Табаков, Л. Дуров. — [Кіностудія ім. О.

Довженка, 1975]. — [Електрон. файл: 1 год. 04 хв. 09 с.]. — Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=s80Inv_jW0M

Му-му: мультиплікаційний фільм: за однойменним оповіданням І. Тургенева / реж. В. Каратаєв, сцен. А. Косинський, аніматори В. Колесникова, В. Шилобрієєв, Л. Лобанова, О. Малашенкова, та ін. — [Союзмультифільм, 1987]. — [Електрон. файл: 18 хв. 36 с.]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=iHYg7BYBi3M>

Му-му: за однойменним оповіданням І. Тургенєва / реж. А. Бобровський, Є. Тетерін; сцен. Х. Херсонський; опер. К. Петриненко; в ролях А. Кочетков, Н. Гребешкова, О. Полевицька, І. Безяєв. — [Союзмультифільм, 1987]. — [Електрон. файл: 1 год. 08 хв. 08 с.]. — Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=__0msJUemyM

Соленый пес: за однойменним оповіданням Ф. Кнорре / реж. М. Кошелев; сцен. Ф. Кнорре; опер. О. Гамбарян; в ролях В. Меньшов, Т. Шестакова, М. Лавров, В. Паукште та ін. — [Ленфільм, 1974]. — [Електрон. файл: 1 год. 09 хв. 33 с.]. — Режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=HzQkxyYbAXQ>

«ПІСНЯ — ЦЕ ДУША...»

*Літературно-музичний вечір
для читачів-учнів 7-9 класів*

Дійові особи. Ведучий, янголи, Дівчинка, Хлопчик.

Дівчинка.

О пісне, засвіти нам наші душі,
Перед тобою всі ми безборонні...
Ми вічні учні. Мудрості навчи,
Як світ оцей від бід оборонити.
О мамо-пісне, ми назавжди діти,
Втішай-бо наші болі і плачі.

Л. Скирга

Ведучий. Існує прекрасна легенда. Бог вирішив наділити народи талантом. Одні отримали елегантність та красу, інші дисципліну і порядок. Хтось – здатність до торгівлі, а хтось – до музики. Обдарувавши усіх, подивився Господь і раптом побачив у куточку дівчину.

Вона була боса, одягнута у вишивану сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові – багряний віночок з червоної калини.

— Хто ти? Чого плачеш? — запитав Бог.

— Я — Україна. А плачу бо стогне моя земля від пролітої крові і пожеж. Вороги знущаються з моїх дітей, вдів і сиріт, у своїй хаті немає правди й волі.

— Чого ж ти не підійшла до мене раніше? Я всі таланти вже роздав. Як завадити твоєму горю? Є у мене неоцінений дар, який уславить тебе на весь світ. Це пісня.

Ведучий. «Народні пісні для України — все: і поезій, й історія, і батьківська могила. Пісні ці — народний літопис, живий, яскравий, сповнений барв, істини, який розкриває все життя народу». (Микола Гоголь)

Хлопчик.

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине!
Ось де, люди, добра слава,
Слава України!

Т. Шевченко

Виходять янголи

Перший янгол. Друзі, а ви знаєте, що таке народна пісня?

Хлопчик. Звісно! Це пісня, у якої немає конкретного автора! Цю пісню склав народ!

Дівчинка. А я думаю, не зовсім так. Це пісня, яку народ сприйняв душею.

Другий янгол. Так, ви обидва маєте рацію.

Третій янгол. Ми принесли вам сім пісень. Сім нот...

Хлопчик бере у першого янгола ноту і затискає її у долоньку.

Перший Янгол.

Зоряні хвилі хлюпають в небі;
Місяць в сузір'ях, як човен, пливе,
Ось він піднявся на безмежності гребінь,
Хтось мене звідти зове і зове.
Чую той поклик призивний і владний,
Хочу озватись – далеко сягати,
Часто вночі я стою безпорадний,
Знаку від себе не можу подати.
Хто мене кличе з космічного моря?
Може, поети, що в зорях живуть,
З місяця-човна до мене говорять,
Щоб вирушав я у зоряну путь.

Іван Коваленко

Звучить пісня «Дивлюсь я на небо...»

<https://www.youtube.com/watch?v=KnsE9mBSp-U>

Хлопчик. Яка велична пісня! Підносить, ніби на крилах...

Ведучий. А чи ви знаєте, що її можна вважати своєрідним шляхом до зірок?

Вона була улюбленою у академіка Сергія Павловича Корольова, конструктора першого космічного корабля. Саме вона надихнула майбутнього вченого розгадати загадки космосу. І саме цю пісню вперше в історії людства заспівав у космічній ракеті космонавт Павло Попович...

Хлопчик. А хто її автор?

Ведучий. Нам відоме ім'я поета — Михайло Петренко, але ми майже нічого не знаємо про нього. І хоча у цьому році відзначається 200-річчя із дня

народження поета, ще залишилося дуже багато білих плям у його біографії. А музику на його вірш написала спершу — Людмила Александрова, а потім вдало аранжував Владислав Заремба.

Дівчинка. Може, це не так важливо, що ми мало знаємо про самого автора? Його пісня стала воістину народною... А що нам принесе друга нота? (*Бере і стискає у долоньці*).

Другий янгол.

Буває, часом спіпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,—
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є — дорога, явори,
усе моє, все зветься — Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.

Л. Костенко

Звучить пісня «Стоїть гора високая...»

<https://www.youtube.com/watch?v=s-ldZsdO0go>

<https://www.youtube.com/watch?v=0J8cUTh1fdM>

Ведучий. А у цієї пісні своя історія — слова, точніше, вірш «Журба» написав відомий український байкар Леонід Глібов, а музику написав народ. До речі, досі не можуть точно визначити, який саме пейзаж описаний поетом. Одні впевнені, що це село Седнів на Чернігівщині. Інші вказують на села Чорний Острів на Поділлі або Кривенькі на Полтавщині. І ті, і інші можуть знайти багато ознак описаного Глібовим пейзажу: і гору високою, і річку, де схилилися три верби, і зелений гай... А ось що написав у своїй повісті «Чудеса в Гарбузянах» Всеволод Нестайко: «Знаєте пісню: «Стоїть гора високая, попід горою гай, Зелений гай, густесенький, неначе справді рай»? Так то точнісінько про наші Гарбузяни співається. І гора, і гай, і річка (Голубенька називається). І хати білі у буйних садках потопають, і луг, і левада, і три верби схилилися над Голубенькою («де в'яжуться човни...»). А в Голубеньці й лагаття, і жабурина, і ряска... — ну геть-чисто все, що треба для незабутньої мальовничості пейзажу».

Хлопчик. Наша земля прекрасна усюди.

Ведучий. Вірно! А що нам відкриють наступні ноти?

Хлопчик бере ноту у третього янгола.

Третій янгол.

Дзвін шабель, пісні, походи,
Воля соколина,
Тихі зорі, ясні води —
Моя Україна.
Синь гаїв, поля, світання,
Пісня солов'їна,
Ніжний шепіт і зітхання —
Моя Україна.
І в очах твоїх, кохана,
Міниться і лине
Сонцем щастя осіяна —
Моя Україна.

В. Сосюра

Звучить пісня «Їхав козак за Дунай...»

<https://www.youtube.com/watch?v=FTnRCbpkieU>

Хлопчик. Це справді народна пісня! Тому що... тому що її міг скласти будь-який козак у будь-якому поході, у будь-який час! Певно, і автор невідомий?

Ведучий. Так, з ким тільки не доводилося воювати козакам... Але якраз ця пісня має автора — козака Харківського полку, філософа і поета Семена Климовського. Пісня могла бути написаною, як враження від невдалих турецьких походів Петра I, які тривали три роки. Саме три роки жорстоких військових дій. Проте число три може бути просто символом, в українців воно завжди мало сакральний зміст. Та й сам «Дунай» у фольклорній традиції нерідко символізує просто ріку. Мало того — ця пісня стала не просто народною, а всенародною, бо здобула шалену популярність у різних варіантах як у Російській імперії, так у Західній Європі, була перекладена німецькою та французькою мовами, а одна із музичних обробок належить Людвігу ван Бетховену.

Дівчинка. А мені сподобалася, що це пісня не тільки про війну, але й про любов... Адже минають усі війни, а любов залишається.

Дівчинка по черзі бере у янгола три ноти.

Звучить пісня «Повій, вітре, на Вкраїну...»

<https://www.youtube.com/watch?v=nnNzwFP4esk>

Ведучий. Восени 1849 року у Подільській духовній семінарії у Кам'янці на Смотричі разом із десятками ровесників почав навчатися Степан Руданський. Молодий семінарист покохав доньку своєї квартирної господині — красуню Марію Княгницьку. 21-літній Степан заручився згодою дівчини на одруження. Та коли юнак, знехтувавши можливістю зробити блискучу духовну кар'єру, замість Петербурзької духовної академії вступив до медико-хірургічної, мати Марії заборонила доньці й думати про Руданського. Через рік Марія стала дружиною Івана Квартировича, однокашника Степана по семінарії та квартирі. Тоді й народився у далекому Петербурзі вірш «Повій, вітре, на Україну», що згодом став знаменитою піснею (композитор — Людмила Александрова).

Звучить пісня «Гуде, вітер, вельми в полі...»

<https://www.youtube.com/watch?v=F3YL0PFtQRO&index=18&list=PL180C9BB062B0D4BB>

<https://www.youtube.com/watch?v=8qxAlfjb638>

Ведучий. Автор цього вірша, покладеного на музику російським композитором Михайлом Глінкою, — Віктор Забіла, друг Тараса Шевченка, однокласник Миколи Гоголя, бравий гусар Київського драгунського полку... У 1831 р. він провів вдома різдвяну відпустку. Ця обставина змінила все Вікторове життя. Саме тоді він закохався у Любу Білозерську, яка мешкала на сусідньому хуторі. Дівчині теж сподобався красень-гусар. Але не судилося...

Звучить пісня «Сміються, плачуть солов'ї»

<https://www.youtube.com/watch?v=slbo4uL94Bw>

Ведучий. Віра Свадковська навчалася на Бестужевських курсах у Петербурзі та мешкала в одній кімнаті з Марусею Кандибою. Якось дівчата розговорилися і з'ясували, що їхні брати не тільки знайомі між собою, а й разом проходять студентську практику на Донбасі в Слов'янську. Наприкінці травня 1903 року Віра Антонівна приїхала до брата в Харків. Був пізній вечір, коли вона вперше побачила Кандибу — майбутнього поета Олександра Олеся. «Ви надовго приїхали?», – запитав він. «Це залежить від того, як мене будуть приймати», – почув у відповідь. Наступного ранку він запитав, чи не кликала його Віра вночі. Сашкові снилося, що дівчина відходить від нього, а він її кличе... А їй снилося, що він просив вийти за нього заміж... Влітку вони зустрілися в Києві, ніч гуляли на Володимирській гірці. Там Сашко написав дівчині романс:

«Сміються, плачуть солов'ї і б'ють піснями в груди. Цілуй її, цілуй її, знов молодість не буде!».

Хлопчик. Ми вже прослухали шість пісень. А нот усього – сім... Яка буде сьома? (*Бере у другого янгола ноту*).

Другий янгол.

Де єсть твій дім, твій тихий дім?

Скажи, мій любий брате...» —

«Ударив нагло ясний грім,

Спалив мій дім, звалив мій дім,

Нема де зимувати».

«Де твоя жінка, діточки,

Де вірна челядина?» —

«Он бачиш тії могилки?

Скиглять вітри, летять галки,

Оце моя родина».

Богдан Лепкий

Звучить пісня «Чуєш, брате мій...»

<https://www.youtube.com/watch?v=q4zBpK4vXww>

<https://www.youtube.com/watch?v=EL7W46XQbsc&list=PL180C9BB062B0D4BB&index=2>

Ведучий. «Я вертав з театру, з драми Виспянського «Ніч листопадова», під ногами шелестіло пожовкле листя, а над головою лунали крики відлітаючих журавлів. Вірш склався немов сам із себе, без мого відома і праці. До його підібрав музику мій брат, Лев Лепкий, січовий стрілець, і ця композиція стала улюбленою стрілецькою піснею...». Так згадує про історію народження пісні «Чуєш, брате мій...» поет Богдан Лепкий. Її «співали військовополонені галичани, щойно повернувшись зі своїх каторжних робіт: дробили каміння на бруківку біля Ланцюгового мосту. Свою пісню вони заспівували щовечора, ніч у ніч, і була це неначе вечірня молитва перед тим, як відійти до сну. Вони співали її от уже котрий день, котрий місяць і не перший рік. І була це навіть не пісня, а молитви благання: поклик о поміч! ...Цю пісню вже добре знали на Печерську. І коли зринала вона з провалля під Черепановою горою, по всіх печерських садах, по схилах і горбах від Кловської до Косого капоніра, всі інші співи враз ущухали. Люди слухали сумної мелодії та трагічних слів і журилися разом із піснярами над гіркою долею».

Хлопчик.

У рідному краї серце співає –
Одна Україна і двох не буває
Місця, де вродились ми, — завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.
Без рідної мови, без пісні, без мами
Збідніє земля назавжди.
Тож припадимо до неї устами
І серцем вбираймо, як спраглий води...

М. Бакая

Дівчинка.

А пісня – це душа. З усіх потреб потреба.
Лиш пісня в серці ширить межі неба.
На крилах сонце сяйво їй лиша –
Чим глибша пісня, тим ясніш душа.

І. Драч

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Більченко Н. Море в кишені : TEEN-книги : [книги про море] / Н. Більченко // JustTEEN. — 2012. — № 7. — С. 10-13.

Ващенко С. Творець дитячої літератури : люди і долі / С. Ващенко // Журавлик. — 2014. — № 9. — С. 11.

Ганущак О. Марія Конопницька очима дітей / О. Ганущак // Літ. Україна. — 2013. — 7 берез. — С. 3.

Із життя видатних людей : цікаві бувальщини // Позакласний час. — 2014. — № 1. — С. 25.

Канунникова О. Детские литпамятники, или Как обрадовать ребенка : [характеристика творів для дітей початку ХХ століття, які були видані в видавництві «ДЕТГИЗ»] / О. Канунникова // Новый мир. — 2012. — № 12. — С. 169-177.

Конкурс «Яскраве світло класики та сучасної літератури» // Зарубіжна література в школах України. — 2016. — № 7-8. — С. 24-38. — Бібліогр.: с. 30, 33.

Пилоченко В. Ігрові елементи на уроках зарубіжної літератури : із досвіду роботи / В. Пилоченко // Зарубіж. л-ра (Шк. світ). — 2016. — № 9. — С. 63-73.

Подорож Літературним Всесвітом «Грані любові» / О. І. Боровик [та ін.] // Всесвіт. л-ра та культура в навч. закладах України. — 2014. — № 12. — С. 6-9.

Попенова І. В чудо-саду К. Чуковського : путешествие по произведениям детского писателя / И. Попенова // Книжки, нотки и игрушки для Катюшки и Андрюшки. — 2012. — № 10. — С. 3-4.

Реальні прототипи відомих літературних персонажів : тасмниці книжкової полиці // Шк. б-ка. — 2016. — № 6. — С. 52-53.

Сорока В. Книжкові «вершки» : юним читачам / В. Сорока // Освіта України. — 2016. — 8 лют. — С. 16.

Торчинский О. Поттер, но не Гарри / О. Торчинский // Юный художник. — 2011. — № 8. — С. 28-29.

Ханчук І. «Формула героя» сучасної дитячої прози / І. Ханчук, О. Янкович // Укр. мова і л-ра в школах України. — 2015. — № 6. — С. 27-31. — Бібліогр.: с. 31.

Химера Н. Очікуючи на Суботика : методичні матеріали до вивчення твору П. Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» / Н. Химера, Л. Фартух // Світова література (Шкільний світ). — 2013. — № 11-12. — С. 63-72. — Бібліогр.: с. 72.

Цілком тасмно : досье на літературних героїв / Закарпат. обл. б-ка для дітей та юнацтва // Шк. б-ка. — 2015. — № 11. — С. 51-59.

Чічкан Т. Сила книги безсмертна : тиждень дитячої книги / Т. Чічкан // Шк. б-ка. — 2014. — № 2. — С. 35-37.

Шамрай Л. Форми і методи залучення учнів до шкільної бібліотеки : технологія роботи / Л. Шамрай // Шк. б-ка. — 2013. — № 17-18. — С. 103-106.

**НЕ ВТАМУВАТИ СПРАГУ ПІЗНАННЯ ТОМУ,
ХТО ЗАКОХАВСЯ У ЧИТАННЯ**

*Методичні поради
до Всеукраїнського тижня дитячого читання — 2017*

Відповідальна за випуск Гордієнко А.І.

Автор-укладач Осадча Ю.В.

Літературний редактор Зеленська В.В.

Комп'ютерна верстка Ярчак Н.В.

Підписано до друку 30.03.2017 р.

Зам. № 3. Наклад 75 прим.

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

